

СЕКЦІЯ 2.

ЕКОНОМІКА Й УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Лагодієнко Н.В.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна

Губко В.І.

асистент кафедри менеджменту,
Міжнародний університет бізнесу і права
м. Херсон, Україна

ІНДИКАТОРИ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Головною метою аграрної та продовольчої політики України сьогодні забезпечення стійкого розвитку агросфери. Його базисом є досягнення умов фінансово-економічної стабільності, а дієвим механізмом – моніторинг фінансово-економічних результатів кожного аграрного та переробного підприємства.

Зовнішній фінансово-економічний моніторинг зазвичай використовується для реалізації регулюючих функцій органів державної влади та місцевого самоврядування. Такий фінансово-економічний моніторинг переважно фокусується на діяльності великих аграрних підприємств, які мають велике соціально-економічне значення для розвитку країни чи регіону. Індикаторами виступають фінансова стабільність, платоспроможність та ліквідність, ймовірність банкрутства й ін. [1]

Внутрішній фінансово-економічний моніторинг є менш дослідженим, та нормативно неврегульованим. Цей вид моніторингу мало використовується у практиці аграрних підприємств. Втім, саме цей вид моніторингу є найбільш необхідним керівництву підприємств для прийняття обґрунтованих управлінських рішень, забезпечення фінансової стабільності та економічного розвитку аграрних організацій.

Об'єктом внутрішнього моніторингу діяльності аграрних підприємств є їх фінансово-економічна стабільність. Як суб'єкт виступають особи, що безпосередньо реалізують моніторинг. Внутрішній моніторинг виконує такі функції:

- контрольна – безперервне спостереження за фінансово-економічною результативністю підприємства за допомогою прийнятих показників ефективності;

- аналіз, оцінювання та обґрунтування управлінських рішень у сфері виробництва, збуту та фінансів, шляхом постійного спостереження за ключовими показниками, що характеризують стан й процеси діяльності підприємства, дають змогу побачити загальну, повну картину його функціонування.

Для реалізації функцій контролю, аналізу й оцінки стабільності, а також для обґрунтування пріоритетних напрямків фінансово-економічної стратегії аграрного підприємства для забезпечення його без ризикового функціонування, потрібно прогнозувати позитивні й негативні сценарії зміни фінансово-економічної стабільності.

Всі складові компоненти стабільності діяльності аграрного підприємства, такі як виробничо-господарська, маркетингово-збутова, фінансово-економічна) є взаємозалежними та взаємообумовленими. Вони спільно, лише у комплексі, здатні забезпечити розширене відтворення у аграрному виробництві.

Фінансово-економічна стабільність характеризує результат й умови інших компонентів стабільності діяльності аграрного підприємства. Фінансово-економічна стабільність є

не лише метою діяльності аграрного підприємства, вона є передумовою його розвитку, а також об'єктом фокусування внутрішнього фінансово-економічного моніторингу.

Фінансово-економічна стабільність є спроможністю аграрного підприємства протистояти негативним впливам змін факторів внутрішнього та зовнішнього середовищ, здатністю ефективно реалізовувати власну операційну, інвестиційну та фінансову діяльність.

У науковій літературі, виділяють такі рівні фінансово-економічної стабільності: абсолютна, нормальна, нестійкий стан, кризовий стан. При цьому конкретні оцінки цих станів можуть суттєво різнитися.

Показники фінансово-економічної результативності підприємств визначаються у дуже широкому спектрі у сфері економічного аналізу та його складових - фінансового та управлінського аналізу [2]. У цій царині існує багато наукових досліджень, визначені й обґрунтовані основні механізми, інструменти та прийоми фінансового та управлінського аналізу. Вони є достатньо деталізованими та доведені до високого рівня практичної реалізації. Втім, досі не існує якогось єдиного погляду на конкретні показники фінансово-економічної результативності, які слід використовувати у практиці діагностування діяльності аграрних підприємств.

До оцінки фінансово-економічної результативності аграрних виробників можна підходити з різних точок зору, Показники результативності можна класифікувати на такі групи:

- показники використання ресурсів виробництва: необігових активів, ТМЦ, грошових ресурсів, трудових ресурсів тощо;
- показники використання ресурсів, відображених у бухгалтерському балансі;
- показники використання фінансових ресурсів;
- показники рентабельності.

Останні є окремим випадком показників ефективності

підприємства.

До показників використання ресурсів виробництва (необігових активів, ТМЦ, грошових ресурсів, трудових ресурсів тощо) слід насамперед віднести показники:

- фондвіддача – дозволяє оцінити ефективність використання необігових активів.

- оборотність певного виду обігових активів – характеризує ефективність використання ТМЦ;

- коефіцієнт забезпеченості запасами – також характеризує ефективність використання матеріальних обігових активів.

Втім, показник оборотності певного виду активів та коефіцієнт забезпеченості запасами не є результуючими показниками результативності, вони їх обумовлюють.

Результати використання ресурсів, відображених у балансі, традиційно оцінюються за показниками: «ефективність використання ресурсного потенціалу» та «ефективність поточних витрат».

Отже, науковцями у численних працях пропонуються різні методичні підходи до визначення та оцінювання показників економічної, соціальної та екологічної ефективності виробництва, а також різні узагальнюючі показники результативності діяльності підприємства – синтетичні та інтегральні. Більшість підходів базується на даних звітності підприємства, хоча є пропозиції щодо оцінювання кінцевого фінансово-економічного результату із урахуванням показників рівня задоволеності споживачів продукції за кількісними та якісними показниками та контрагентів підприємства.

Слід також відзначити, що більшість дослідників вважають, що найбільш загальну оцінку фінансово-економічної результативності діяльності підприємства дозволяють отримати показники рентабельності, які є окремим різновидом показників економічної ефективності. Але оцінка є лише якісною.

Також до показників ефективності автори традиційно

відносять показники продуктивності праці, обіговості ресурсів та ресурсовіддачі: фондівіддача, зарплатовіддача, витратовіддача, матеріаловіддача тощо.

Як показує практика складання бухгалтерської звітності українськими підприємствами, якість інформації, що містять звіти, далеко не завжди не відповідає вимогам достовірності й надійності. Але навіть використання достовірної інформації не дає гарантії адекватної оцінки стану підприємства.

Список використаних джерел:

1. Лагодієнко Н.В., Шабатура Т.С. Методологічне забезпечення реалізації фінансового потенціалу підприємств аграрного виробництва. Економічний аналіз : збірник наукових праць кафедри економічного аналізу ТНЕУ. Тернопіль, 2015. С.101-106.

2. Ужва А. М. Аналітичний моніторинг ресурсного потенціалу АПК Причорноморського регіону // Глобальні та національні проблеми економіки: електронне наукове фахове видання. 2014. Випуск 2. С. 892–894. URL: <http://www.global-national.in.ua/archive/2-2014/184.pdf>.

3. Olena Martyniuk, Olga Vitvitskaya, Volodymyr Lagodiienko, Iryna Krupitsa. Formation of an innovative concept of management on the basis of reconstruction of genetic algorithm of management technology. Periodicals of Engineering and Natural Sciences. Vol.7, No.2, August 2019, pp.487-499. - Scopus Indexed. DOI: <http://dx.doi.org/10.21533/pen.v7i2.560.g317>